

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

Dr. Şenay ÖZDEMİR*

Çalışanların bedensel, ruhsal, sosyal iyilik durumlarının sürekli olarak en üst düzeyde tutulması; işyerlerindeki sağlığa zararlı fiziksel ve kimyasal etkenlerin etkisizleştirilmesi; koruma önlemleri alınması; kişinin bedensel ve ruhsal niteliklerine uygun işlerde çalıştırılması; işin insana, insanın işe uyumunun sağlanması "işçi sağlığı ve iş güvenliği" hizmetlerinin amacını oluşturmaktadır.

Bilindiği gibi, Ulusal Sağlık Politikamızın 12. hedefinde de; "2000 yılına kadar iş yaşamıyla ilgili sağlık risklerine karşı etkin biçimde korunma sağlanmasına yönelik önlemlerin alınmış olması" yer almaktadır.

Söz konusu hedef doğrultusunda ve "işçi" teriminin artık tüm çalışanları kapsadığı gerçeği ile sağlık çalışanlarının sağlığını tehdit eden risklerin tesbit edilmesi ve korumanın sağlanması ve buldukları iş ortamının etkin biçimde kontrol edilerek iş güvenliğinin sağlanması gerekmektedir.

Bilindiği gibi, tüm sağlık çalışanları çalışma hayatları boyunca gerek fiziksel, gerek kimyasal, gerek biyolojik ve gerekse psikolojik risk faktörleri ile karşı karşıyadır. Bu risk faktörleri tesbit edilip, önlemler alınıp, sürekliliği sağlandığında hastalık nedeniyle işe devamsızlıkların azalacağı; iş veriminin artacağı ve çalışanların sağlığının korunacağı gerçeği kaçınılmazdır.

Sağlık Bakanlığı, herbiri büyük birer işyeri olan hastanelerimizde personel sağlığından sorumlu birimler olması gerektiğini düşünmektedir. Bu amaçla, ülkemizde yataklı tedavi kurumlarında çalışan 3880 pratisyen hekimin %1'i kurum tabibi olarak görev

yaptığı, kurum tabibliklerinin, sağlık çalışanlarının sağlığından sorumlu olacak "İş Yeri Sağlık Birimi" olarak hizmet verebilecekleri düşüncesinden hareket edilerek, Bakanlığımız Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce "Sağlık Personelinin Sağlığı Projesi" hazırlanmıştır.

İlk olarak, 22 Şubat 1994 tarihinde Bakanlık Eğitim Hastaneleri başhekimleri ile projenin sunulduğu bir toplantı yapıldı. Bunu takiben, Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi'nce, Sağlık Personelinin Sağlığı Projesi ilk pilot uygulaması, kurum tabibliğini yapan birim hekimleri tarafından üstlenildi, Bakanlığın teknik desteği ve hastane yönetiminin yoğun ilgisi ile çalışmalara başlanıldı.

Yaklaşık bir yıl süren bu pilot çalışma sırasında edinilen deneyimler sonucu sağlık çalışanlarının sağlığı ve işgüvenliği konusunda tüm sağlık kurumlarında uygulanmak üzere yasal çalışmalara gerek duyulduğu sonucuna varıldı.

Bu amaçla "Hastane Çalışanlarının Sağlığı Yönetmeliği" hazırlandı ve taslak yönetmelik hakkında ilgili kişilerin, kurum ve kuruluşların görüşleri alındı.

Yönetmelik hazırlanırken Bakanlık olarak tüm sağlık çalışanlarını ve tüm sağlık kuruluşlarını kapsaması hedefi ile yola çıkıldı. Ancak, hastaneler iş riski açısından diğer sağlık kuruluşlarından 3-4 kat daha riskli olması ve organizasyon açısından daha farklı bir yapılanma göstermesi nedeniyle öncelikli olarak ele alındı. İkinci aşamada hastane dışı sağlık kurumlarını kapsayan bir düzenlemeye gidilmesi kararlaştırıldı.

Ayrıca yönetmelik sağlık çalışanının iş güvenliği konusunda Türk Standardları Enstitüsü'nce

* Tedavi Hizmetleri Gn. Md, Sağlık Bakanlığı Kronik Hastalıklar Şube Müdürü

hazırlanan ve Bakanlıkla koordineli yürütülen "Sağlık Kuruluşlarında İş Güvenliği" çalışması ile entegre edildi.

"Hastane Çalışanları Yönetmeliği" özetle;

* Hastanede çalışan personelin sağlığından sorumlu olacak bir sağlık biriminin kurulması; çalışması ve denetlenmesi ile ilgili kurumlara zorunluluk getirmektedir.

* Hastanede çalışan personel kapsamında tıbbi ve tıbbi olmayan tüm personeli içermektedir.

* Sözkonusu çalışmaları yapmak üzere kurulacak birime uygun bir mekan temin edilmesini; sorumlu tabib, hemşire ve sekreteri tam gün/ya da iş yüküne ve personel sayısına göre belirlenmek üzere yarım gün bulundurmasını istemektedir.

* Gerektiğinde danışmanlık hizmetinin kurum içi ve kurum dışı birimlerden alınmasını uygun görmektedir.

* Bu birimde görev alacak hekim ve hemşireye yönelik hizmetçi eğitim ve olanak tanınmaktadır.

* Yönetmelikte birimin yükümlü olduğu görevler arasında;

- a) Bütün çalışanların işe başlama muayeneleri,
- b) Periyodik muayeneler,
- c) Kayıt tutma ve veri toplama,
- d) Tüm çalışma ortamını ve çalışanları bizzat ziyaret ederek risk olabilecek faktörlerin tespiti ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak,

e) Radyasyondan korunma,

f) Enfeksiyon kontrolü,

g) Toksik maddelerden korunma,

h) Yukarıda belirtilen konularda personel eğitimi,

ı) Çevre sağlığı ve hijyen kontrolü,

İ) Değerlendirme ve yeniden yönlendirme yer almaktadır.

Tüm çalışanlar tarafından doldurulan "Kişisel Sağlık Bilgi Formu" aracılığı ile ön bilgiyi edinen birim sorumlu hekimi; çalışanları sırayla muayeneye ve çalıştığı bölüme ilgili riskler doğrultusunda bazı testleri yaptırmak üzere davet etmektedir. Çalışanlar istenilen testleri yaptırmak istemedikleri takdirde; bu durumu açıklayan bir yazıyı ve formu imzalamak durumundadırlar. Ancak alınan tüm koruma önlemlerine herkes tarafından uyulması mutlak zorunludur.

Çok kısa bir zaman içinde uygulamaya girecek olan "Hastane Çalışanları Yönetmeliği'nin" bu alandaki önemli bir açığı kapatması hedeflenmektedir. Ancak bu hedefe ulaşmada, çalışanların bilgilendirilmesi ve katılımlarının sağlanması büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda birim çalışmalarına yol gösterecek rehberler hazırlanması, eğitimin yerinin, içeriğinin ve süresinin belirlenip düzenli yürütmesi gerekmektedir.

Tüm bu çalışmalarla sağlık çalışanlarının özlük hakları korunacak; meslek hastalıkları, kazaları ve meslek risklerine karşı gerekli önlemler alınacaktır.